

העצה

העצה
אלקין אביך
ועבדהו

גליון מיוחד לבחורי חמד • ערוכים מתוך משנתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

פטרון מערכת דעהו:

נתנדב לע"נ הרה"ח זאב ב"ר משה ע"ה
וזו' האה"ח מרת פעריל ב"ר טובי' ע"ה

גליון קכ - פרשת במדבר - שנת תשפ"ג

משנת החסידות

שיעורים בספר התניא פרק ל"ט
שיעור עט - א (פרשת נח תשס"א)

ביאורים ויסודות מורחבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

מסילת ישרים

שיעורי השקפה ומוסר בדרך החסידות

וסרה קנאת אפרים:

איבערקומען

שוועריקייטן אין דער

עבודה אויף 'קנאה'

עמוד ה'

ה' אחד

ושמו

אחד:

תכלית

הבריאה -

גילוי אחדות

הבורא

בעולם

א. ויאצל מן הרוח: ב'עולם האצילות' מאיר האחדות של הבורא יתברך
'עולם האצילות' - 'אצלו' יתברך, ואינו עומד כמציאות בפני עצמו | כל מציאות שבעולם כלולה מאור וכלי, חומר וצורה | גדר ההבדל לפי השגתינו שבין ה'בורא' כביכול ל'נברא': הבורא הוא אחד, והנברא הוא שנים | בעולם האצילות שכולו אלוקות מאיר אחדות ה', וממילא מתאחדים שם האורות והכלים

ב. אתם ראיתם: אחדות הבורא שנגלתה לעין כל במתן תורה
מטרת הבריאה היא שתתגלה אחדות ה' בכל העולמות | מעין זה היה בשעת מתן תורה - 'א' ד'אנכי ה' אלקיך' | מ"ת הוא חיבור שמים וארץ, עליונים ותחתונים, האורות והכלים | במעמד הנבחר בטלה מישראל המיתה - שהיא הפירוד בין הגוף והנשמה שנתהווה בכח חטא אדה"ר | שלימות ההשגה - כאשר משיגה מתדמים לה ביותר

ג. אלקי נשמה שנתת בי: השגת אלוקות היא בכח הנשמה דוקא
חג השבועות 'רזא דעץ החיים' | השגת כלל"י בשעת מתן תורה הוא כח נבואה שלמעלה משכל אנושי | 'עץ החיים' - דבקות בבורא יתברך למעלה מהשכל, 'עץ הדעת' - השגות אלוקות בכח ההבנה והדעת | הנחש פיתה את האדם להתבונן באלוקות בכח השכל והחקירה לבד | על כל 'בעל מוח' לבטל את שכלו כנגד מה שלמעלה מהשכל | שלימות תיקון חטא אדה"ר לעתיד לבוא - שיתאחדו העצי החיים והדעת, 'השגה' המתפרשת ע"פ שכל והבנה

א.

ויאצל מן הרוח: ב'עולם האצילות' מאיר האחדות של הבורא יתברך

ו'צורה', כלומר שכל מציאות מורכבת משני דברים; ה'חומר' - הוא עצם גשם הדבר, וחומר זה נושא עליו 'צורה' - שהוא חלק הפנימי והרוחני שבמהות הדבר. ודבר זה הוא גם בחפצים גשמיים, שבכולם יש שני דרגות אלו, המהות הגשמיות של החפץ, ואת הצורה הרוחנית והמופשט שבו. ונגזר לדוגמא, את ה'שולחן' - המשוכלל מכמה עצים וכדומה, עד שמקבל צורת שולחן, הנה העצים הם ה'חומר' וגשמי, והם מקבלים בהם את 'צורת' השולחן, הרי שיש בשולחן עצמו 'חומר' ו'צורה'. וכמו כן כאשר נחלק את עצם העץ לפרטיות נמצא גם בו ענין חומר וצורה, שהרי העץ כלול מחלק גשמי וחומרי - מה שיכולים למשש בידים, וחלק זה נושא עליו את 'צורת' העץ - שאינו מציאות ממש אלא ענין רוחני ומופשט, כי כן כל דבר שבבריאה מורכב מחומר וצורה. ועל פי שכל הגשמי אינם ב' בחינות בשולחן, כי למעשה הוא רק שולחן אחד ולא עץ וצורה, אבל בפנימיות הם ב' דברים נפרדים.

שבהם מתאחדים ממש עם האלוקות המחיה אותם, - הנה בעולם האצילות שם 'איהו (-המאציל העליון ב"ה) וחיהו (-בחי' אורות) וגרמוהו (-כלים) חד בהון', והיינו ששם מתגלה אחדות כח המאציל בנשמה ובכלים, באופן שהם נראים כאחד ממש, ולא ניכר ההבדל כלל בין האור לכלי, כי הם אחד.

כל מציאות שבעולם כלולה מ'אור' - עצם הפנימיות, ו'כלי' - חלק החיצוני והלבוש

וביאור הדבר הוא, כי נודע שכל מציאות שבעולם כלול הוא מ'אור' ו'כלי', ה'כלי' - הוא עצם הדבר ומהותו החיצונית, וה'אור' - הוא שורש החיות והנשמה שבתוכו המחיה ומהווה אותו להיותו בגדר מציאות. והמשל לכך הוא מן האדם הכלול מגוף ונשמה, שה'גוף' הוא הכלי המכיל בתוכו את אור ה'נשמה', המשפיע בו חיות וקיום מאור אין סוף ב'ה', כי בהכרח שכל דבר שבעולם יהיה אור וכלי. והוא רק משל כללי, כי בעצם הן ב'גוף' והן ב'נשמה' בעצמם יש ב' בחינות הללו - אור וכלי. [דהיינו שיש אור הנשמה - ומדותיה, ויש הגוף בעצם - והנצה"ק שבה].

ה'חומר' וה'צורה' שבכל נברא הוא משל לענין אורות וכלים והחוקרים הקדמונים כינו שני חלקים אלו בשמות 'חומר'

כתב התניא בפרק לט, וז"ל: **ועולם האצילות שהוא למעלה מהשכל וההשגה וההבנה לשכל נברא, כי חכמתו ובינתו ודעתו של אין סוף ב"ה מיוחדות שם בו בתכלית היחוד ביחוד עצום ונפלא ביותר שאף יותר עז לאין קץ מבעולם הבריאה, עכ"ל.** ונבוא בעז"ה לבאר כללות ענין עולם האצילות, ומעלתו לעומת שאר העולמות שלמטה הימנו.

'עולם אצילות' - ש'נאצל' מאתו יתברך ואינו כמציאות בפני עצמו

הנה נודע במשפט הלשון, שתיבת 'אצילות' מורה על איזה מציאות שמאיר ובא מעצמות הדבר המאיר, ואינו בגדר נפרד לעצמו, אלא הוא רק 'נאצל' מאתו והוא 'אצל' תמיד. והדוגמא לזה הוא זיו השמש המאיר בעולם, המקבל את אורו ממאור השמש, שאין הזיו נחשב כמציאות נפרד העומד בפני עצמו, אלא כל מהותו הוא אור השמש ממש, והזיו הינו רק מה שמבהיק ממנו ומאיר בכל העולם. והכי נמי הוא בעניינינו בביאור גדר 'עולם האצילות', שעולם נעלה זה הוא כל כולו אלוקות, ואינו מכונה בגדר 'נברא' - שזה מתחיל ב'עולם הבריאה' שלמטה ממנו, אלא כל מהותו ומציאותו נאצל מעצמות הבורא יתברך, וממילא גם כל מה שמתגלה בו הוא עצם אלוקות.

והענין יתבאר ע"פ מה דאיאת בתיקו"ז (הקדמה ג:) במהות עולם האצילות, ש'איהו וחיהו חד בהון, איהו וגרמוהו חד בהון', כלומר שלעומת מה שבשאר כל העולמות אין האורות והכלים

'הבורא' ית"ש הוא אחדות פשוט, ו'הנברא' הוא מציאות של שנים

ועומק הדבר הוא, כי גדר ההבדל והחילוק שבין השגה שלנו כביכול בבורא ית"ש לבין השגתינו בהנבראים, הוא בענין זה שנתבאר. כי הנה הבורא יתברך הוא 'אחד' יחיד ומיוחד, ואין יחיד כיחודו ואין אחד כאחדותו, אחדות פשוט שלמעלה מכל

פטרון הגליון - אייר

מוה"ר חנן סיימאן הי"ו

זכות הפצת התורה יעמוד לו ולכל משפחתו

וזהו הענין שפתח ית"ש את התורה בתיבת 'בראשית' - המתחילה באות 'ב', ודבר זה להורות בא, שכל הבריאה שברא השי"ת 'בראשית' ברא אלקים' - הכל הוא בגדר השניות, כי לא תמצא גילוי אחדות פשוט בעולם אלא בבורא יתברך עצמו, ואילו מהות הנבראים אינו אלא כדרגת שנים

ושורש ענין אחדות זו שנעשה אז בין שמים וארץ נמשך מגילוי עצם האחדות של האורות והכלים שבכל הנבראים. גדר החילוק שבין אצילות לשאר עולמות הוא, שמהות עולמות של ב"ע הוא מציאות של שנים, ולעומת זה 'אצילות' הוא מציאות של אחדות גמורה, וממילא כאשר נראה לעין כל אחדות הבורא בכל העולמות בשעת מתן תורה, הרי נתגלה דרגת האחדות שבכל הנבראים ג"כ, והיינו שנתאחדו האורות והכלים שבהם, והיו לאחדים ממש

שכל והבנה. וכמו כן כל מה שמצינו אצל הבורא ית"ש, הכל נכלל בעצם אחדותו, ואין שום דבר נפרד ומובדל ממנו. וכגון כאשר נדבר על מהות החכמה של הקב"ה - הרי 'הוא וחכמתו אחד' כמ"ש הרמב"ם (הל' יסודות פ"ב ה"י), וכן 'הוא ודעתו אחד', וכן הוא בכל הכינויים שמכנים אותו ית"ש, ובכל מה שתמצא אצלו יתברך וכל הנוגע בו, הכל הוא בגדר אחדות פשוט.

ואילו גדר ה'נברא' הוא - שהוא מורכב מ'שנים', ואין בו את עצם האחדות של הרבוש"ע. ולכן כל מה שתוכל לומר ולדבר מענין הנברא, לעולם תמצא בו את המספר שנים. וכגון כאשר תאמר שאדם זה יש בו עיניים, הרי יש כאן שנים - ה'אדם' וה'עיניים' שבו. וגם אם תדבר מן ה'עיניים' עצמם, הרי יש בהם חומר וצורה כנ"ל. ונמצא שלעולם אי אפשר שתימצא ב'נברא' מדרגת אחדות פשוטה כמו אצל הבורא יתברך.

אין בכוח שכל אנושי להבין עצם אחדות הבורא, כי כל מהותו כלול משנים

ומהאי טעמא אין בכוח שכל האנושי להשיג ולהבין ענין אחדות הפשוט והאמיתית של הקב"ה, כי כל השגת הנבראים אינה מגיעה אלא בדרגת שניות, ואילו דרגת אחדות הבורא הוא למעלה ממהות הנברא, וממילא אין בכוחו לציירה בדעתו כלל.

התחלת התורה באות 'ב' 'בראשית ברא אלקים' - להורות על הבריאה שהיא בדרגת שנים

וזהו הענין שפתח ית"ש את התורה בתיבת 'בראשית' - המתחילה באות 'ב', ודבר זה להורות בא, שכל הבריאה שברא השי"ת 'בראשית ברא אלקים' - הכל הוא בגדר השניות, כי לא תמצא גילוי אחדות פשוט בעולם אלא בבורא יתברך עצמו, ואילו מהות הנבראים אינו אלא כדרגת שנים.

ב.

אתם ראיתם: אחדות הבורא שנגלתה לעין כל במתן תורה

בעולם האצילות שכולו אלוקות מאיר אחדות הפשוט של השי"ת - ומתגלה אחדות האורות והכלים

והנה ע"פ הדברים האלה נבין את מהות עולם האצילות וגודל מעלתו לעומת שאר העולמות. כי הנה עולם האצילות מאיר מעצמות אלוקות כנ"ל, והיינו לומר שאינו בגדר 'נברא', שהרי עדיין הוא עומד לפני הצמצום של עולם הבריאה - ששם התחיל גדר ה'נבראים', אלא כל כולו הוא בגדר אלוקות. וכיון שכן, כל הנמצא בעולם נעלה זה, והאורות והכלים ש'נאצלו' בו מאתו יתברך, הם בדרגת אחדותו הפשוטה של הרבוש"ע, כי כולם הינם בגדר אלוקות של הבורא יתברך, שהוא פשוט באחדות הפשוט, ועדיין אין בהם את דרגת הפירוד של שנים הנמצא בנבראים. ועל כן 'איהו וחייו חי ברוך, איהו וגרמוהו חי ברוך', כי לא תמצא גילוי אחדות פשוט ממילא הם ג"כ בגדר 'אחד', שהאורות והכלים מתאחדים להיות כאחדים ממש בלא שום פירוד והבדל ביניהם.

מלאכים, כשנתתי לכם את התורה נתתיה לכם ע"מ שאין המות שולט עוד בכם, ועד"ו נמי איתא במדרש (ויק"ר פ"א, ג) 'באותה שעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע קרא הקדוש ברוך הוא למלאך המות ואמר לו אף על פי שמיניתי אותך על בריותי אין לך עסק באומה זו'. וראה עוד בפירושו הרמב"ן על הפסוק 'יתגלו בני ישראל את עדים מהר חורב' (שמות לג, ו) וז"ל 'כלומר שחגר להם הקב"ה בשעת מתן תורה כלי זיין להנצל מכל פגע ומלאך המות, כמו שדרשו (שמו"ר פ"ב, א) חרות על הלוחות חירות ממלאך המות, והם שמותי של הקב"ה', הרי שבשעה שקיבלו ישראל את התורה בטלה מהם לגמרי גזירת המיתה שנוהגת על אדם הראשון.

ע"י חטא אדה"ר נעשה פירוד בין הגוף והנשמה ועומק הדבר יבואר ע"פ האמור. כי ענין המיתה היינו פירוד בין האורות והכלים, שהרי אמרנו לעיל שה'גוף' הוא ה'כלי' המלבוש את ה'נשמה' - שהיא האור, וחטא אדם הראשון גרם מיתה ופירוד בין האור והכלי (וייתבאר בע"ה להלן), והיינו שמאז כבר אינו מתגלה האחדות והקשר בין הגוף והנשמה.

שלימות ההשגה היא כאשר המשיג אותה מתדמה לה אמנם בשעת מתן תורה שפסקה זוהמת הנחש (שבת קמו). ונעשה תיקון לחטא עץ הדעת, זכינו אז להתגלות 'אנכי ה' אלקיך', והיינו שנתגלה אז אחדות הבורא בכל העולם, שענינו אחדות האורות והכלים של כל הנבראים הכלולים באחדותו יתברך. וכאשר זכו ישראל להשיג השגה נעלה זו של אחדות הבורא, הרי נתדבקו במדרגה זו, כי שלימות ההשגה באיזה מדרגה, היא כאשר האדם המשיג אותה מתדמה לכך, שהרי ה'אדם' הוא 'אדמה' לעליון, וממילא הוא צריך להתדמות לכל מה שמשיג בעניני אלוקות, ושיתהוה כחלק מעצמותו.

ע"י גילוי אחדות הבורא מתחברים האורות והכלים - היפך המיתה המפרידת ביניהם

ולכן כאשר הופיע הקב"ה ביקרו ובהדרו בהר סיני, וגילה את אחדותו הגמורה בכל העולם, וזכו ישראל להשיג גודל מדרגת אחדות זו בשעת מתן תורה, [כמובן שכל זה הוא רק כפי הדרגה ששייך לנברא להשיג, כי אמיתת הדבר אי אפשר להשיג, שהרי 'לית מחשבה תפיסה ביה כלל', וכל השגת האדם במהות אחדות הבורא איננה אלא לפי מה שניתנה לנברא להתדבק בהשגה נעלה זו בכח התורה הקדושה]. ממילא נתדבקו לגמרי באחדות הבורא המאחד את האורות והכלים, ושוב נתחברו הנשמה והגוף ביחד, ונתבטלה מהם גזירת המיתה. וזהו עומק דבריהם ז"ל שדרשו זאת על הפסוק הנוכר 'אני אמרתי אלקים אתם', כי אכן מצד הגילוי של 'אלקים אתם' - מה שכל הנבראים נכללים המה באלוקות, זכו ישראל לביטול מלאך המות ועונש המיתה מעליהם.

נעשה חיבור בין שמים וארץ, ונתדבקו העליונים ותחתונים, וכדברי המדרש (שמו"ר פ"ב, ג), וז"ל: 'כשברא הקב"ה את העולם גזר ואמר 'השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם'. כשביקש ליתן התורה ביטול גזירה הראשונה, ואמר התחתונים יעלו לעליונים והעליונים ירדו לתחתונים, ואני המתחיל, שנאמר 'ירד ה' על הר סיני' (שמות יט, כ), וכתבי 'ואל משה אמר עלה אל ה' (שם כד, א). ועד"ו הביא רש"י ז"ל (שם יט, כ) בשם המכילתא, ש'בשעת מתן תורה הרכין הקב"ה שמים עליונים ותחתונים והציען על גבי ההר כמצע על המטה, וירד כסא הכבוד עליהם'. והיינו שנעשה אז התחברות והתאחדות בין שמים וארץ, עליונים ותחתונים, וגשמיות ורוחניות. ועל כן המשילו חז"ל (תענית כו:) את קבלת התורה לנישואין כאומרם 'ביום חתונתו זו מתן תורה', כי 'חתונה' היא חיבור, והיינו התחברות שמים וארץ.

שורש חיבור זה הוא גילוי האחדות של האורות והכלים שבכל הנבראים

ושורש ענין אחדות זו שנעשה אז בין שמים וארץ נמשך מגילוי עצם האחדות של האורות והכלים שבכל הנבראים. כי כאמור גדר החילוק שבין אצילות לשאר עולמות הוא, שמהות עולמות של ב"ע הוא מציאות של שנים, ששם נראים האור והכלי כאילו הם שני דברים נפרדים, ואין ניכר ונראה האחדות שביניהם. ולעומת זה 'אצילות' הוא מציאות של אחדות גמורה, וכן על המתפשט ממנו הינו כלול באחדותו הפשוט והמוחלטת, ואין בו שום ענין של פירוד.

וממילא כאשר נראה לעין כל אחדות הבורא בכל העולמות בשעת מתן תורה, הרי נתגלה דרגת האחדות שבכל הנבראים ג"כ, והיינו שנתאחדו האורות והכלים שבהם, והיו לאחדים ממש. וזה כמו שנתבאר לגבי עולם האצילות שכולו אלוקות, ואינו בגדר נברא כלל, ו'איהו וגרמוהו חי ברוך', הכי נמי היתה אז כל הבריאה, ומדרגת הכלי' והלבוש של הנבראים נתעלו אז להאיר כמו דרגת האור' והחיות שבתוכם, ונתגלה האחדות והחיבור שביניהם.

[וצריכים להדגיש כי דברינו הם רק בדרך ערכין, כי אפילו בעת התיקון לעתיד לבוא לא יהיה כל העולם רק אצילות, והגדרה הנכונה על פי המקובלים הוא כי יהיה אז בחינות ב"ע שבעולם אצילות, ומעין זה היה בעת מתן תורה ואכמ"ל].

בשעת מתן תורה בטלה גזירת המיתה מישראל

ובכך יבואר נמי עומק הענין שבטלה אז מישראל גזירת המיתה, וכדאיתא בגמ' (ע"ז ה.) 'לא קיבלו ישראל את התורה אלא כדי שלא יהא מלאך המות שולט בהם, שנאמר (תהלים פב, ו) אני אמרתי אלקים אתם ובני עליון כולכם', וכן פרש"י בתהלים שם 'אלקים אתם

תכלית כל הבריאה היא שתתגלה אחדות הבורא בכל העולמות - ביום ההוא יהיה ה' אחד

והנה תכלית בריאת כל העולמות שעומדים למטה מעולם האצילות, הנראים לכאורה כנפרדים ממנו ית"ש, והינם במדרגת 'שנים' המורה על פירוד היפך האחדות - היא שמדרגת כולם תתעלה, ויאיר בהם את הגילוי העצום הזה של אחדות הבורא המאיר בעולם האצילות, והיינו שיתגלה לעין כל שכל הנבראים הנמצאים בתוכם כולם כאחד אינם אלא חלק מאחדות הפשוט של הקב"ה.

ועל גודל התגלות זה נאמר על זמן העתיד (זכריה יד, ט) 'ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד', והיינו לומר שלעתיד לבוא תתגלה אחדות הבורא בכל העולם, וירא כל בשר יחדיו כי אין שום דבר מלבדו יתברך, וכל הנבראים שבכל העולמות תלויים וכוללים המה באחדות הפשוטה של הבורא עולם, וממילא תתגלה גם בתוך הנבראים ממש אחדותו של הבורא יתברך.

מעין מדרגה זו נתגלתה בשעת מתן תורה

ואל מעין מדרגה זו זכה העולם בשעת מתן תורה, שאז פתח הקב"ה את השבעה רקיעים ונגלה עליהם עין בעין ביופיו ובכבודו ובתוארו (ע"פ פסיקתא רבתי כ) ואמר 'אנכי ה' אלקיך', והיינו שנתגלה אז איך הקב"ה מיוחד בכל הבריאה, ושכל הנבראים אינם נפרדים ממנו אלא מקבלים כסדר חיותם ממנו יתברך, וממילא גם הם נכללים באחדותו, שהרי אין בכל הבריאה כולה אלא אמיתת אחדותו יתברך.

עשרת הדברות מתחילים ב'א' ד'אנכי ה' אלקיך' - כי אז נתגלה דרגת האחדות

וזהו שפתח את הקב"ה את נועם דברותיו באומר 'אנכי ה' אלקיך', המתחיל באות 'א' - היפך מה שהתחילה ראשית הבריאה באות 'ב' כנ"ל, כי אכן בשעת מתן תורה - שהיה מעין זמן תיקון השלם שלעתיד - זכינו לגילוי דרגת אחדות הפשוט של 'אנכי ה' אלקיך', שהוא גילוי אחדות הבורא בכל העולמות - למעלה ולמטה, בלי שום הבדל וחילוק ביניהם. ולכן נודע שכל הגילוי של מתן תורה סובב על נקודה זו של אחדות הבורא של ה'א' שב'אנכי ה' אלקיך', וכמו שהביא הרה"ק מראפשיץ זי"ע (ורע קודש פר' יתרו ד"ה גם י"ל, מועדים שבעות ד"ה במדרש) בשם רבו הרה"ק מהר"מ מוימנוב זי"ע, שאפשר שלא שמענו מפי הקב"ה אלא אות א' ד'אנכי'. כי אכן זה היה כל תכלית ההתגלות הנורא של המעמד הנבחר, שיתגלה שכל הבריאה כולה נכללת באחדות הבורא, ואין שום מציאות שבעולם מלבד עצם מציאותו האמיתית והקיימת לעד.

ביום חתונתו נעשה חיבור בין שמים וארץ, עליונים ותחתונים

וזהו עומק הענין שאמרו חז"ל שבשעת מתן תורה

כי רק ע"י גילוי האחדות בין הנשמה והגוף אפשר לזכות לחיים נצחיים, שהרי אם הם עדיין נחשבים כדברים נפרדים ואין ביניהם קשר וחיבור, נמצא שעדיין הם עומדים להיפרד, שהרי כל דבר עומד לחזור לשרשו

ומקורו, וממילא אינם מוכנים לחיות חיי נצח ביחד. אלא בוודאי עומק ענין החיים שזכו להם כלל ישראל במתן תורה, הוא ע"י שנתגלה או שהאורות והכלים הם ממש אחד, כיון שכולם הם חלק מאחדות הפשוט

ג.

אלקי נשמה שנתת בי: השגת אלוקות היא בכח הנשמה דוקא

חג השבועות ב'רוא דעץ החיים'

והנה נודע מה שאמרו בזה"ק (ח"ג צז.) כי יום חג השבועות זמן מתן תורתנו הוא בסוד רוא ד'עץ החיים', והיינו שנתדבקו אז ישראל בבחי' 'עץ החיים', שהוא חיים נצחיים שאין בהם מיתה, כמ"ש (בראשית ג, כב) 'ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם', והוא היפך דרגא ד'עץ הדעת טוב ורע' שהביא וגרם את המוות לאדם, כי במתן תורה חזרו ישראל לכבודם הראשון לחיות חיי נצח כנ"ל. ויש לבאר עומק עניינו ע"פ האמור.

השגתם של ישראל היתה בכח נבואה - חוש הנשמה, שלמעלה משכל אנושי

כי הנה מה שהשיגו כלל ישראל התגלות נפלאה זו של אחדות הבורא בשעת מתן תורה, היה בכח דרגת נבואה, ולא בדרך שכל חקירה. כי כאמור, גודל השגה זו היא למעלה משכל אנושי, כי אין דרך לשכל ה'נבוא' להבין ולהשיג את מציאותה הנכונה של 'אחדות הבורא', כי דרגת האחדות הוא למעלה מייסוד מציאותו - שכל מהותו מורכבת מ'שנים'. וממילא כל אופן השגתם ענין זה היה רק מכח מה שזכו אז להיות נביאים, אשר כח הנבואה הוא חוש הנשמה, בחי' דבקות הבורא, והיינו מה שהנבוא מתדבק בשכל אלוקי שלמעלה מכח הבנתו, ורק מכח זה זכו ישראל להשיג ענין האחדות הנמצא בכל הבריאה.

ודבקות זו היא ענין הטעימה מעץ החיים, שעניינו התדבקות גמור בהקב"ה, מה שהנשמה עולה ומתדבקת במקורה ושושרה חי החיים ב"ה, בבחי' 'ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום' (דברים ד, ד), ומצד דבקות זו היא זוכה להשיג השגות שלמעלה מהשכל, הבאה מכח חושי הנשמה, בבחי' נבואה. והיא מה שזכו לה ישראל בשעת מתן תורה כאשר דבקה נשמתם ביצורם, וזכו לקשר שכלם בשכל העליון הנעלם מכל רעיון.

ע"י התדבקות ב'שכל התורה' אפשר להשיג אחדות הפשוט של הקב"ה שנתגלה בשעת מ"ת

וזהו דרגת 'שכל התורה', שהוא חכמתו והשגתו של הבורא כביכול, שלמעלה משכל הפשוט של הנבוא, ועליה כתיב (משלי ג, יח) 'עץ חיים היא למחזיקים בה', כלומר שמעלת התורה - המתחילה בא' דאנכי - היא שבה ורק על ידה מתגלה אחדותו האמיתית של הש"ת שאינה מושגת כלל בדעת הנבוא. ובכל עת כאשר אדם עוסק בתורה ומדבק עצמו בשכל התורה, שהיא שכל האלוקות המופשט מהחומר, הרי הוא זוכה להשיג - בכח נשמתו - דרגת אחדות זו שנתגלתה בשעת מתן תורה, וקונה בנפשו חיים נצחיים של אחדות הנשמה והגוף שזכינו אליה ב'יום חתונתו' זו מתן תורה.

'עץ החיים' - דבקות שלמעלה מהשכל, 'עץ הדעת' - השגות אלוקות בכח ההבנה והדעת

וע"פ הדברים האלה נוכל להבין קצת את עומק חטא אדם הראשון באכילת עץ הדעת, וטעם המיתה שנקנסה עליו, אשר לתיקון פגם זה זכו ישראל בשעת מתן תורה כאמור.

כי הנה - כאמור - דרגת 'עץ החיים' היא שכל הבורא שלמעלה משכל הנבואים, וענין הטעימה ממנו היינו מה שהנבוא מדבק עצמו וכו' שכלו והבנתו ב'דעתא דקוב"ה' שאין לשום נבוא השגה ותפיסה בה כלל באמת. ונצטווה האדם על אכילתו בכלל

של הש"ת, וממילא אין ביניהם שום פירוד, והנשמה והגוף מאוחדים המה בתכלית הייחוד, ומתדבקים בסוד החיים, כמו שאמרו אז ישראל (דברים ה, כא) 'היום הזה ראינו כי ידבר אלקים את האדם וחי'.

על 'בעלי המוח' להתבטל למה שהינו למעלה מכח ההשגה

(וזהו כלל גדול שצריך לידע, כי ישנם דברים שאי אפשר להשיג אותם בכח הדעת והשכל, ואינם מושגים כלל לחושי המוח, ולא שייך לעמוד עליהם אלא בכח הנשמה ובכוחות פנימיים ביותר. ולפעמים ישנם 'בעלי מוח' הגדולים שרצונם מאוד לעמוד ולהבין עניינים אלו בכח השכל והחכמה, ואם אכן לא יבינו את הדברים על בוריים בכח שכלם, ישתדלו להעלים על אמיתתם ולהכחיש אותם לגמרי, וזה מכיון שאין מוסכרים ע"פ השכל.

אמנם 'בעל מוח' כזה הוא שוטה גדול ואין בו דעת כלל, כי חלק נכבד של החכמה והדעת הוא להבין את ההגבלות והכוחות של כל חלקי הנפש, ועל בעל השכל להבין שישנם דברים שהם למעלה מהשכל, ואי אפשר לעמוד עליהם אלא בכוחות נאצלים ופנימיים שבנפש האדם. ואם יתעקש בדבר, ולא ירצה להודות שישנם דברים שהם למעלה מכח ההבנה הנגלה, ייגרמו לו טעויות גדולות והחלטות שאינם נכונות כלל, וכל זה מכח מה שרצה להבין הכל בכח שכלו והבנתו.

אי אפשר להשיג מהות האור ע"י השכל והדעת

ומשל למה הדבר דומה, לענין אור השמש המאיר לכל, שאם יבוא סומא שלא ראה מאורות מימיו, ויבקש לעמוד על מהות מאור השמש וראיית האור, וזה ודאי שלא נוכל להסביר אותו שיבין ע"פ שכלו את מהות האור - כל זמן שלא עמד על כך בעצמו. והנה מאחר שלא יוכל האיש הזה לעמוד על ענין האור בכח הבנתו, מזה יבוא להכחיש כל מציאותו, ויאמר שבוודאי אין דבר כזה, והא ראייה - שהרי אי אפשר להבין אותו בכח השכל. הרי מובן לכל שאדם כזה אין בו דעה כלל, שהרי בא למסקנות שוא מכח מה שלא היה יכול לעמוד על מציאות כזה שאכן אין להשיג בכח השכל, ואי אפשר לעמוד עליו אלא בכח הראיה.

והוא הדין בעניינינו, כי בנפש האדם ישנם המשכות טבעיות ונעלות הבאים מחושי הנשמה, אשר אין בכח שכל הפשוט לעמוד עליהם כלל, וזה בא מכך שהוא כח חיצוני וטבעי, ואין ביכולתו להשיג עניינים פנימיים מאוד, הנובעים מכוחות פנימיים שבנפש. אמנם צריך הוא להיות בר דעת, ולהבין ולהשכיל את הכוחות וההגבלות משלו, ולידע שישנם דברים שהם למעלה מהשגתו, ועליו להתבטל אליהם, ולהעריך אותם כראוי וכיאות, ואם לאו, יפול לטעויות גדולות שאפילו תינוק בן יומו אינו טועה בהם].

שלימות תיקון חטא אדה"ר - ע"י אחדות עץ החיים ועץ הדעת, השגה המתפרשת בשכל

אמנם תכלית שלימות התיקון על חטא אדה"ר יהיה לעתיד לבוא, שאז יודרך העץ הדעת ג"כ, ויהיה רק 'טוב' בלי התערבות בו רע כלל, ואז תתגלה עצם שורשו מה שהוא מחובר עם העץ החיים, וכנודע מה דאיתא בזה"ח (סא.) שהעץ החיים והעץ הדעת יוצאים משורש אחד, ורק כאשר הם מתגלים על פני האדמה, מתפרדים המה לשנים, אבל במקורם הינם אחד, ונמצא ששורש העץ הדעת הוא מקושר עם העץ החיים. וזהו שלימות גילוי אחדות הבורא שלעתידי לבוא, הבא בדרך 'השגה' - שלמעלה מהדעת, המתפרשת ב'שכל' והבנה ג"כ, ולהשגה נשגבה זו נוכח לעתיד ביום המקווה במהרה בימינו אמן.

נקודות:

הנה מה שהשיגו כלל ישראל התגלות נפלאה זו של אחדות הבורא בשעת מתן תורה, היה בכח דרגת נבואה, ולא בדרך שכל וחקירה. כי כאמור, גודל השגה זו היא למעלה משכל אנושי, כי אין דרך לשכל ה'נבוא' להבין ולהשיג את מציאותה הנכונה של 'אחדות הבורא', וממילא כל אופן השגתם ענין זה היה רק מכח מה שזכו אז להיות נביאים, אשר כח הנבואה הוא חוש הנשמה

והנה אדם הראשון רצה להשיג ולהבין ענייני אלוקות בכח השכל והדעת ג"כ, ולכן ביקש לאכול מעץ ה'דעת', כדי שיוכל לעמוד על ענייני דבקות הבורא גם ע"פ שכל הנבוא והנגלה. והיתה זאת עצת הנחש שפיתה אותו והכניס בו חקירות ודעות כוזבות, כדי שכל אופן דבקותו באלוקות יבוא בכח הדעת הנגלה

א. מספר בני ישראל באופן של המתקת הדינים

ודבר ה' אל משה במדבר סיני באוהל מועד באחד לחודש השני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים לאמר. שאו את ראש כל עדת בני ישראל (א, כ).

מנין זה של כלל ישראל היה בא' לחודש אייר, שהוא היום ה'ט"ז למספר ימי העומר. והנה ט"ז פעמים יום' כנגד ימי הספירה עד יום זה הם בני' מספר מנין השבוע' שהם שלושת הכינויים לענין המספר. ונמצא שבמספר ימי הספירה של אותו היום, נרמזו מה שעסקו בוה היום ב'ספירה' של כלל ישראל.

וענין המספר והמנין הוא בחי' דינים וצמצומים, אשר לכן יש תמיד חשיש שלא יהיה ח"ו נגף בפקוד את כלל ישראל, וכאשר עוסקים במספר במצות ה' הרי זה אכן כדו להמתיק את הדינים. והוה שהיה המנין של כלל ישראל ביום זה דוקא, כי הנה מספר יום' מורה על דינים, וכדאי באר"ק בכ"מ שיש פ"ד דינים היוצאים מאותיות מנצפ"ץ הכפולות, והם בני' ה' פעמים ג'ו' שהוא בני' יום'. וצריכים להמתיק דינים אלו, ויש כמה דרכים בוה [מנון על ידי הוספת המלה למספר ג'ו', ואו הוא בני' א"ל הו"ה", ועל כך נאמר (תהלים קח, טו) א"ל הו"ה ויאר לנו, שזה מאיר וממתיק את הדינים]. והנה ט"ז יום' הוא בני' ה'סדר', ונמצא שביים ה'ט"ז של ספירת העומר יש רמז להמשכת הסדריים, ולכן דוקא ביום זה נצטוונו על מספר בני ישראל, כי יום זה ראי להמתקת הדינים שלא יתעוררו על ידי הספירה. [הוא כמו שם ע"ב שיוצא מפסוקים של ויסע ויבא ויש, שיש בה ג' נ"ו תיבות ומתחלקים לע"ב תיבות]. והוה 'באחד לחודש השני', כי תיבות השני הוא כנגד המרה השניה שהיא מרת הגבורה והדן, אבל באחד בו המשיכו את המדה הראשונה היא מרת הסדר, והמתקו את הדינים, ועל ידי זה יכלו לעסוק במנין בני ישראל כראוי.

ואמר הכתוב כי ספירת העומר צריכה להיות שבע שבתות תמימות (ויקרא כג, טו), והרי זה רמזו על הענין הנזכר על כל ימי הספירה. שהרי ימי הספירה הם ימי דין, ולכן עוסקים בהם בענין המספר המורה על דינים וצמצומים. והעבודה היא להמתיק הדינים, והוה ענין 'תמימות' שבג' 'מספר מנין השבוע' הנ"ל, אכן הוא גם בני' ט"ז פעמים יום' שהוא בחי' ט"ז יום' שבג' 'הסדר' כהנ"ל, והוה שלימות ותמימות ימי הספירה, שממתקים בהם את ענין המספר וממשיכים רחמים וחסדים.

ב.

שלימות המספר באופן של 'חיות רצוא ושוב'

ויהו כל הפקודים שש מאות אלף ושלושת אלפים וחמש מאות וחמישים (א, כט).

רבותינו מפרשי התורה (עי רש"י שמות ל, טו; רמב"ן שם, יב; ועוד) הקשו, כי בפרשת פקודי בעת החשבון של המחצית השקל שנדרו כלל ישראל עבור אדני המשכן נאמר אותו המספר כמו בפרשתנו, שכן הכתוב אומר שם 'לכל העובר על הפקודים מנבן עשרים שנה ומעלה, לשש מאות אלף ושלושת אלפים וחמש מאות וחמישים (שמות לה, טו). והרי המנין בפרשת פקודי היה בעת נדבת המשכן ממחרת יום הכיפורים, ואילו המנין בפרשתנו הוא אחר שכבר הוקם המשכן כמפורש בפסוקים, ואך יתכן שהיו שני מניינים בשני זמנים שהגיעו למספר אחד, עי' בדבריהם מה שתיצרו. עוד יש להעיר, כי בפרשת פקודי מפורש (שם) שהיה המספר על ידי שקלים, ואילו בפרשתנו לא נזכרו שקלים כלל [אכן רש"י הק' מפרש (א, כט) שהיו שקלים גם במנין זה, אבל כמה ראשונים חולקים עליו, וגם לשיטתו יש לפרש למה לא נזכרו בפירושו].

ויש לומר בפנימיות הענין, כי שני מניינים אלו הם שני חלקים של אותו המנין, ונקדים את מה שזמננו בכ"מ שיש חשיש של מגיפה ח"ו בעת מספר בני ישראל, אשר לכן אמר הכתוב להביא מחצית השקל 'ולא יהיה בהם נגף בפקוד אותם' (שמות ל, יב), וכן נמצאו אצל דוד המלך שמונה את כלל ישראל ונדייתה מגיפה גדולה בעם (ש"ב ד, טו). וכן הדבר ידוע כי לא לעומת זה עשה אלקים (קהלת י, ד), ואם המנין באופן שאינו ראי גורם מגיפה ומיתה, הרי זה מפני כי בעת ספירת בני ישראל באופן הראוי מעוררים את ההיפך מזה, ומתעוררת השפעה של כריכה וחיים על כל הנגזרים. ורק מפני זה מתעוררת הקלי' לנסות לפעול את ההיפך, ולכן מביאים מחצית השקל כדי שלא יהיה נגף ח"ו. ובוה יש לפרש את הנאמר בפרשת פינחס בעת שחזרו מן

המלחמה נגד מדון, שאמרו שרי העבא למשה רבינו 'עבדיך נשאו את ראש אנשי המלחמה אשר בידינו ולא נפקד ממנו איש' (לקמן א, כט). ויש לפרש כי באו לומר בוה, כי דוקא על ידי המנין שמנו אותם בעצאתם למלחמה, על ידי זה זכו לבריכה וחיים, והיתה עליהם שמירה עליונה שלא יפקד מהם איש. כי דוקא על ידי שספרו אותם ונשאו את ראשם באופן הראוי, וכו' להשפעה גדולה של חיים וברכה הופך המגיפה.

ולפי זה יש להוסיף, כי יש שני חלקים בכל מנין ומספר בבני ישראל והם הענין שנאמר בחיות הקודש 'והחיות רצוא ושוב' וגו' (ויקרא א, ד), ובספ"ק מנאור הרבה כי כל ענין החיות פועלת בדרך של רצוא ושוב [וכן רואים בנשמת רוח החיים אשר באפי האדם, שהנשימה יוצאת וחוזרת באופן של רצוא ושוב]. ובדרך עבודה היינו, שהאדם מוסר את חיותו ומחזירה במסירות נפש למקור חייו, שהיא חיי הקב"ה, ואו חזר הקב"ה ושב ומחזירה אליו למען עשות לו נחת רוח בחיי העולם הזה. והם שני חלקים של חיי ה'שקל', שאנו נותנים חצי שקל - רצוא, והקב"ה מחזיר חצי שקל - שוב. ולפי זה יש לומר, כי כאשר מנו את ישראל על מנת להמשיך עליהם חיים, היה במנין זה שני חלקים. כי התחילו עם עבודה של 'רצוא' במסירות נפש, והוה ענין המנין הראשון שניתן לעבודת המשכן שהוא מקום העבודה במסירות נפש. ולכן היו צריכים או לתת שקלים שלא יהיה נגף, שלא יתגברו הקלי' לעשות מן המסירות נפש ענין של מיתה ומגיפה ח"ו. אבל אחר כך בא המנין השני, שהוא דוקא לאחר הקמת המשכן, היינו אחר שקיבל הקב"ה את המסירות נפש וכא להשרות את שכינתו בתוכנו בבנין המשכן, ואו החזיר לנו את החיות באופן של 'שוב', ולכן לא נזכרו השקלים במנין השני. והוה בני ישראל בשני המניינים ממש אותו המספר, שהרי הם שני חלקים של ענין אחד, אשר בתחלה מסרו את החיים במסירות נפש להקב"ה, וחזר הקב"ה והחיה אותם ברחמינו, והמשיך עליהם ברכה וחיים עד העולם.

ג.

האהבה המיוחדת לכלל ישראל בנתינת הדגלים

איש על דגלו באותות לבית אבותם (ב, א).

א' במדבר (במדבר ב, א) שהתאוו כלל ישראל להיות דגלים כמו המלאכים, ונתן להם הקב"ה את מבוקשם. ועל כך נאמר 'ובשם אלקינו נדגלו, ימלא ה' כל משאלותיך' (תהלים ב, ח), עי"ש. ויש לבאר מה היא הגדולה המיוחדת במילוי בקשה זו, עד כדי שהיא מכונה 'כל משאלותיך'.

ויש לבאר בפשטות, שהרי המלאכים מענו שלא לתת את התורה לכלל ישראל, וקטרגו ואמרו תנה הורדך על השמים (שם ה, ג; שפת פה). ולמעשה לא שמע הקב"ה לקטרוגם ולא מילא את בקשתם, ונתן התורה לכלל ישראל באהבה. וירדו מחנות המלאכים ללוות את נתינת התורה לכלל ישראל, לראות איך ה' אדונינו מה אדיר שמו בכל הארץ (תהלים שם ט, א). ואו ראו אותם כלל ישראל עומדים בדגליהם, והיינו שדגלים שייך רק למלאכים ואה"נ לבני אדם ניתן התורה הק' ולא למלאכים אבל למעשה היה להם דבר אחד והוה הדגלים.

ולכן כאשר באה בקשתם של כלל ישראל, שיתן להם הקב"ה גם את שלימותם של המלאכים, ולאורה היה הדין נתן שאם יש מילאו את משאלות המלאכים, ולמעשה ניתנה התורה לכלל ישראל. או דאי לא התקבלה בקשה של ישראל להיות כמלאכים שהיות שלבני אדם ניתן התורה. והוה החידוש הנפלא שהראה הקב"ה את גודל האהבה שיש לו לכלל ישראל, ואמר כי ימלא את 'כל' משאלותיהם, אפילו מה ששייך למלאכים מרוב אהבה, וכמו שדרשו שם 'ודגלו עלי אהבה'.

ד.

אחדות בני ישראל סביב למשכן העדות

איש על דגלו באותות לבית אבותם יהו בני ישראל מנגד סביב לאהל מועד יהו (ב, א).

הנה כל דגל ודגל היה מורכב משלושה שבטים, אשר באמת כל שבט ושבת מהם היה לו מהלך מיוחד בעבודת ה' ודרך לעצמו, ונמצא שכל דגל כולל בו ג' חלקים כאחד. והרמז בוה הוא כי ג' פעמים 'דגל' הוא בני' אות א' במילואו (אל"ף), כי בני חלקי הדגל התגלה סוד האחדות בין שבטי ישראל. וד' פעמים 'אל"ף' כנגד ד'

הדגלים, הוא בני' 'מקדש' שהוא ענין המשכן ואוהל מועד שהיה בתוך כל הדגלים, שבו התועדו והתאחדו כל הדרכים ושרתה עליהם השכינה.

ואמרו חז"ל (במדבר ב, א) כי לכלל ישראל היה 'תאוה' על הדגלים, ויש לרמז כי בוה נשלם ענין המשכן שהוא בחי' בית המקדש, כי ד' פעמים אל"ף הוא בני' 'מקדש' כנ"ל, ו'תאוה' הוא בני' 'בית', ונמצא ביהרד 'בית מקדש', ומנין 'בית' הוא גם כן כמספר ד' פעמים 'מחנה', כנגד ארבעת המחנות של דגלי ישראל שכל אחד מהם מכונה 'דגל מחנה'.

ה.

ברכת כלל ישראל בלי מספר בבחי' שער הנ'

והיה מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר (הושע ב, א; הפסוק פ במדבר)

אמרו חז"ל (דברי א, י) על שעה שבירך משה רבינו את כלל ישראל באמרו ה' אלוקי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים (דברים א, טו). וז"ל: 'אמרו לו ישראל, רבינו משה, הקב"ה לא נתן קצבה לברכותינו, ואתה אמרת אלף פעמים. אמר להם מה שברכתי אתכם משילי ברכתי, כשיבואו וקב"ה יברך אתכם כאשר דבר לכם', ע"כ. ויש לומר כי זהו ענין הבטחת הנביא שיהיו בבחי' 'לא ימד ולא יספר', שבוה יתקיים 'ויברך אתכם כאשר דבר לכם'.

ויש לבאר בוה, כי הנה בענין המספרים יש כמה מדרגות, 'אחדים' 'עשרות' 'מאות' 'אלפים' 'רבבות'. וידוע כי הרבבות אינם חלק מסדר המספרים, וכמו שרואים בשם 'רבבה' שהוא לשון של 'רביעי' שהוא באמת רביעי בלי מספר. כי אכן אין הרבבה נחשבת למדרגה נוספת בסדר המספרים, אלא היא נחשבת כבר למעלה מכללי וצמצומי המספר. והוה שידוע כי סדר המספרים מכוון לארבעת העולמות אצילות בריאה יצירה עשיה, 'עשיה' כנגד 'אחדים' וכן הלאה, ונמצא כי אין עולם כנגד רבבה. כי אכן העולמות הם בחי' של צמצומים כמו המספרים, וענין הרבבה מורה על הבחי' שלמעלה מן העולמות וצמצומיהם. והוה ענין הכתוב (תהלים צא, ט) 'יפול מצודך אלף ורבבה מימין וגו', כי מצד שמאל שהוא בחי' צמצומים ודינים מגיעים עד למספר אלף שהוא תכלית המספרים, ואילו מצד ימין שהוא בחי' חסד בלי גבול נזכר רבבה שלמעלה מן המספר.

והנה על משה רבינו בימי חייו נאמר ותחסרהו מעט מאלקים (תהלים י, ו; י"ה אט), שהגיע לתכלית השלימות האנושית. ולכן בירך את כלל ישראל בשלימות המספר, שהוא השלימות בתוך העולמות הצמצומיים בסדר המספרים ששייך בהם תפיסת בני אדם, ואמר ה' אלקי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים. ועל כך טענו לו כלל ישראל כי הקב"ה הנתינים 'אשר לא ימד ולא יספר' שהוא בחי' שלמעלה מן המספר. ואמר להם משה רבינו כי זו היא משל הקב"ה, שהיא שלימות אלוקות הנעלית מכל הצמצומים והגבלות, אבל הוא יכול לברך רק על פי מדרגתו.

אכן לא היה לפי שלא השיג משה רבינו את שער הנ' משערי בינה בשלימות בימי חייו (י"ה שם), והוה שנרמזו בפסוק הנ"ל ותחסרהו מעט מאלקים, כדאי' בספ"ק כי שלימות שער הנ' הוא ק"ב פעמים ג' כנגד הק"ב יובלות שיש בשש אלפי שנות קיום העולם, וכנגדו היו ק"ב שנות משה רבינו, אבל בימי חייו לא השיג אלא ק"ש יובלות בני' 'מעט', ורק בעת פטירתו שכבר השלים את ק"ב שנותיו, זכה לעלות להר 'צבו' נוס' 'ג' בו, ובו השיג את שער הנ' בשלימות.

ולכן באותו היום בירך את כלל ישראל שוב, ואמר 'וזאת הברכה אשר ברך משה איש האלקים את בני ישראל לפני מותו' (דברים ג, א), כי או נקרא כבר 'איש האלקים' שזכה לשלימות אלקית בהשגת שער הנ', ונתעלה לאותה שלימות עליונה שלמעלה מצמצומי השגות בני אדם. ולכן בירך באותה שעה ואמר 'ה' מסיני בא וגו' ואתה מרבבותי קודש מימינו איש דת למן' (שם ב, א), והזכיר בוה את מעמד אבי שבו הגיעו כלל ישראל לבחי' שער הנ', ולכן יכול הוא בעת לברך את כלל ישראל בבחי' 'נבבות קודש' שהוא ברכה שלמעלה מן המספר, כי כבר עלה ונתעלה לברכם כאשר דבר ה' בלי מספר.

ולכן קוראים הפטרה זו לפני חג השבועות, ומזכירים את הבטחת הקב"ה לברכנו בלי מספר, שנזכה להתעלות בהג השבועות לשלימות אלקית של שער החמישים, ולהתברך בבחי' של 'לא ימד ולא יספר' ברכה עד בלי די.

טאמער ער וועט נישט ארבעטן יונגער הייט אויף קנאה, וועט שוין דעמאלט זיין זייער שווער! ווידעראום, טאמער א בחור ארבעט אויף זיך אויסצורייסן די קנאה, דורכדעם וואס ער געדענקט כסדר אז דאס איז א מדה מגונה, און וואו ער קען – טוט ער פארקערטע פעולות פון קנאה, אזא בחור וועט שפעטער אויך האבן די כוחות

א בחור וועלכער וויל ארבעטן אויף דער מדה פון קנאה, מוז האלטן גוט קאפ און זיך נישט לאזן נאכשלעפן נאך דער שטראם – אפילו פון דער חסיד'ישער וועלט! ווייל טאמער מען האלט נישט קיין קאפ, ווערט מען זייער שנעל צוגעוואוינט, אז קנאה איז נישט אויף דער ליסטע פון מדות רעות!

פרוביר נאכאמאל און נאכאמאל, ביז עס וועט גיין צוביסלעכווייז מער און מער! דו קענסט זיך נישט קיין עצה געבן? זוך אים ספרים, וועסטו זען גוטע עצות, וויאזוי מען קען זיך יא אן עצה געבן! **עס זענען שוין דורכגעאנגען אזויפיל אידן אויף דער וועלט, וועלכע האבן זיך גוט אן עצה געגעבן, און האבן אויסגערוימט די קנאה פון זיך! גיי אין זייערע וועגן, און דו וועסט מצליח זיין!**

דער 'נעשה לו כהיתר' צוליב די גרויסע מענטשן

עס איז פארהאן נאך א 'תירוץ' וואס מענטשן נוצן אויף אנצוהאלטן די קנאה אויף יענעם, דאס איז דער ענין פון "אם בארזים נפלה השלכת מה יענו אזויב קיר". דאס הייסט, ער טרעפט זיך אמאל עפעס א געוויסן ציבור'שער מענטש אדער עסקן וועלכער לייט אויף קנאה, און ער הענגט זיך אָן אין יענעם, מיט דער טענה: "טאמער יענער גרויסער מענטש, יענער 'איש ציבור' מעג מקנא זיין דעם צווייטן, מעג איך דאך אודאי מקנא זיין!".

דער יצר הרע ביי אישי הציבור

אינאמת'ן קען זיך א יחיד בכלל נישט מדמה זיין, צו אן 'איש ציבור' - אינעם ענין פון קנאה, ווייל עס מאכט זיך אז דער יצר הרע וועט זיך פארלייגט גאר שטארק אויף די אישי הציבור און עסקנים, אז זיי זאלן נכשל ווערן אין קנאה! ווייל דורכדעם איז דער יצר הרע מצליח אפצוהאלטן גאר אסאך גוטס פון כלל ישראל! מען קען זיך נישט פארשטעלן, וויפיל דער 'כלליות הקדושה' וואלט אזויפיל מער מצליח געווען - ווען עס וואלט נישט געווען קיין קנאה צווישן גרויסע מענטשן! ווי שיי וואלט אידישקייט אויסגעזען, ווען אלע רבנים, אלע מנהיגי ישראל, אלע ראשי ישיבות, אלע ראשי מוסדות התורה און אלע עסקנים וואלטן געארבעט צוזאמען האנט ביי האנט מיט א פריינטליכקייט! יעדער וואלט געקענט נעמען פונעם צווייטן זיינע מעלות, און ווערן נאך בעסער! יעדער וואלט

געהאלפן דעם צווייטן מיט זיין ערפארונג! יעדע זאך וואלט געווארן געטון מיט א ריינקייט לשם שמים - נישט יענעם איבערצושטייגן! יעדע שאלה וואלט געווארן אפגעוואויגן בלויז מיטן וואגשאהל פון רצון ה'! און עס וואלט אויפגעהויבן דעם גאנצן קרן היהדות! נו, דער יצר הרע ווייסט דאס זייער גוט, דעריבער פארלייגט ער זיך גאר שטארק אויף די מענטשן וואס טוען מיטן ציבור, זיי צו מכשיל זיין מיט קנאה. און דאס פארמאכט פשוט די 'שערי הצלחה' און עס האלט צוריק יעדן איינעם פון אויפטון גוטע זאכן.

קנאה ווערט קיינמאל נישט מותר

יהיה מה שיהיה, וויאזוי מען זאל נאר פארענטפערן די קנאה צווישן גרויסע מענטשן - איז אבער נישטא קיין שום היתר צו מקנא זיין! זאת התורה לא תהא מוחלפת. טאמער זעט מען אז גרעסערע מענטשן ווערן נכשל דערין, מיינט עס נאכנישט אז מען מעג מקנא זיין! יעדער מענטש האט זיך זיין יצר הרע - אפילו גרויסע מענטשן; ווי חז"ל זאגן (סוכה נב): "כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו", און זיי קענען אויך אמאל נכשל ווערן אין זייערע נסיונות.

במקום שיש חילול השם אין חולקין כבוד לרב

מענין לענין: דער ענין פון קנאה צווישן גרויסע מענטשן, איז באמת א ווייטאגליכע נושא, וואס מען דארף אביסל אויסשמעסן. מען זעט אמאל ווי ראשי ישיבות, רבנים און עסקנים, זענען אפשר אביסל מקנא דעם צווייטן פון זייער גאטונג, וועלכער איז מער מצליח פון אים. לדוגמא: א רב האט א בית המדרש און א קהלה, און נישט ווייט פון אים איז פארהאן א צווייטער רב וועלכער האט אויך א בית המדרש, און יענער רב האט מער מתפללים ביי אלע תפלות, מער משתתפים ביי זיינע שיעורים און דרשות - וועט דער ערשטער רב זיך אמאל אויסדריקן מיט ביטול

ב.

במקום גדולים אל תעמוד: נישט נאכמאכן צדיקים וואס מיר האבן נישט קיין השגה אין זייערע מעשים

און אפילו קריטיק אויף דעם צווייטן רב, און יעדער קליינער חדר אינגל וועלכער הערט אים רעדן, שטעלט באלד צוזאם, אז דאס איז נישט מער ווי קנאה... און דאס איז א חילול ה', ווייל א זאך וואס א רב אדער א 'כלי קודש' איז עובר ברבים, איז א שטארקער חילול ה'.

די תביעה צו א תלמיד חכם איז גרעסער

אין הימל איז מען דן גאר אנדערש א תלמיד חכם וועלכער איז יענעם מקנא אין דער עפנטליכקייט. אין הימל האט מען טענות צו אים: "דו ביסט דאך א תלמיד חכם, א כלי קודש, א משפיע וואס איז משפיע אויף אנדערע, נו, פארוואס זאלסטו נישט פארשטיין אז קנאה דארף מען עוקר זיין מן השורש?! קנאה איז א געפערליכע מדה, און מען טאר דאס נישט אנהאלטן!" פון תלמידי חכמים פארלאנגט מען אסאך מער, אז זיי זאלן זיך נישט מקנא זיין.

אז מען ארבעט דערויף אלס בחור - וועט ער האבן די כוחות אויף דער עלטער

קייער ווייסט נישט אלס בחור וואו ער וועט אנקומען אין לעבן, צי ער וועט זיין אן עסקן, א ראש ישיבה, א רב וכדומה. און טאמער ער וועט נישט ארבעטן יונגער הייט אויף קנאה, וועט שוין דעמאלט זיין זייער שווער! ווידעראום, טאמער א בחור ארבעט אויף זיך אויסצורייסן די קנאה, דורכדעם וואס ער געדענקט כסדר אז דאס איז א מדה מגונה, און וואו ער קען - טוט ער פארקערטע פעולות פון קנאה, אזא בחור וועט שפעטער אויך האבן די כוחות, ווען ער וועט שטיין בראש פון א ציבור אדער ארגאניזאציע - וועט ער נישט זיין קיין 'בעל קנאה'! נאר פארקערט, ווען ער קען - וועט ער טון דעם היפוך דערפון! ווען אימער דער יצר הרע וועט אים זאגן, אז עס איז א 'מצוה רבה' מגנה צו זיין יענעם ראש ישיבה און אים אוועק מאכן - וועט ער טון ממש פארקערט! ער וועט יענעם אויסלויבן און משבח זיין, און ער וועט טון וואס ער קען נאר אים צו צוהעלפן.

מענטשן און צווישן צדיקים, איז עס אינגאנצן אנדערש. דער צדיק זעט ווי דער צווייטער צדיק איז א גרעסערער עובד ה' פון אים! יענער איז א גרעסערער צדיק! יענער האט זוכה געווען צו אסאך א העכערע מדרגה און השגה - וואס איך האב נישט זוכה געווען! און דאס איז גורם פארן צדיק א 'קנאת סופרים'; ווי חז"ל זאגן אויפן עולם הבא (ב"ב עה): "כל אחד נכוה מחופתו של חברו" - יעדער צדיק ווערט אפגעברייט פונעם צווייטן'ס שכר, וואס יענער איז מער פון אים. און דאס איז טאקע אן אמת'ע זאך, וואס עס קומט אסאך מקנא צו זיין. און ווי דער מסילת ישרים (פ"ז) זאגט, אז ווען דער צדיק זעט ווי יענער האט זוכה געווען צו א גרעסערן שלימות - טוט אים וויי פארוואס עס פעלט אים אין זיין שלימות.

מיר האבן נישט קיין השגה אפילו אין די חטאים פון צדיקים

עס איז פארהאן אסאך מדרגות אינעם ענין פון

גשמיות'דיגע הצלחות, צי איז דאס געלט און כבוד, צי איז דאס 'גוטע כשרונות' - וואס דאס איז אויך סוף כל סוף א גשמיות'דיגע הצלחה, ווייל עס שטייט נישט אין ערגעץ, אז דער גוטער 'בעל כשרון' איז ענטער צום רבונו של עולם, אדער ער מאכט א גרעסערן נחת רוח פארן רבונו של עולם. קומט אויס, אז בעצם איז נישט בלויז די 'קנאה' אויף יענעם אפגעפרעגט, נאר די גאנצע 'תשוקה' צו די אלע זאכן איז אפגעפרעגט! מען וואלט בכלל נישט געדארפט שטרעבן צו אזעלכע סארט הצלחות! וואס איז אז יענער האט אביסל מער כבוד? עס איז גארנישט מיט נישט! מען לעבט דען פאר געלט און כבוד? כבוד און געלט איז דאך שטותים והבלים! עס ציהט צו ברעכן! דאס דארף זיין א יעול הנפש ביי יעדן עובד ה'!

צדיקים האבן געהאט 'קנאת סופרים' אויף העכערע השגות

ווען מען רעדט פון קנאה ביי גרויסע

ער פארגלייכט זיך צו די פריערדיגע צדיקים...

אסאך מאל קען מען הערן פון 'קטני הדעת' וועלכע ציטירן נאך מעשיות פון צדיקים, וועלכע האבן געהאט כביכול א קנאה אויף א צווייטן צדיק, און דעריבער גלייכט ער זיך צו צום צדיק, אז ער מעג אויך מקנא זיין, און עס איז נישטא דערין קיין שום חסרון. רחמנא ליצלן מהאי דעתא משבשתא. דעריבער וועט מען אביסל אויסשמעסן דעם ענין, כאטש וואס מיר האבן בכלל נישט קיין השגה אין די צדיקי אמת, אבער אפילו לויט דאס ביסל וואס מיר קענען יא פארשטיין - וועט א מענטש אליינס זען אז ער קען זיך בכלל נישט צוגלייכן צו דער קנאה פון צדיקים.

קנאה אויף עולם הזה איז צוויי מאל אפגעפרעגט

די אלע ענינים וואס מענטשן זענען מקנא איינער דעם צווייטן, זענען געווענליך אויף

אסאך מאל איז דער מענטש פארשפארט אין דעם מצב און ער קען זיך נישט ארויסדרייען. אין אזעלכע פעלער דארף מען אים זאגן: "אויב איז דאס דיין טע- גליכער נסיון, איז א סימן אז דאס איז דיין עבודה וואס מען פארלאנגט פון דיר מן השמים! דו האסט נישט קיין ברירה, דו מוזט ליידין און שווייגן, און זיך אויפפירן ווי א איד דארף זיך אויפפירן! דו זאלסט זיין א 'שמח בחלקו!' און מן השמים וועט מען דיר געבן א באזונ- דערע סיעתא דשמיא! ווייל מען גיבט נישט קיין נסיון פאר א מענטש - נאר אויב מען גיבט אים אויך די כוחות זיך צו פארמעסטן דע- רמיט

נישטא קיין גרעסערע ליצנות ווי נאכצומאכן די צדיקים אין דעם ענין
מען זעט אמאל חסידי'שע אידן, וועלכע ערלויבן זיך צו רעדן אויף רבי'ס פון אן אנדערן קרייז, און זיי פאררופן זיך אויף די אלע שארפע מעשיות וואס די צדיקים הקודמים האבן אמאל גערעדט איינער אויפן צווייטן, איז א ראייה אז ביי 'אונז' האט מען נישט מקפיד געווען אויף די סארט זאכן. אבער איינמאל א מענטש פארשטייט אביסל די עניני חלישות הדעת פון צדיקים - פארשטייט ער, אז דאס זענען הויכע מדרגות פון צדיקים, און עס באלאנגט נישט צו פשוט'ע מענטשן דאס נאכצומאכן. א מענטש וואס נעמט זיך דאס נאכצומאכן, איז דאס פשוט א חוכא וטלולא... ער האלט דאך נאכנישט ביי קיין אלף בית, ער האט פשוט א גרויסן יצר הרע פון קנאה אויף שטותים והבלים, און ער גייט מקנא זיין און רעדן אויף יענעם פונקט ווי צדיקים? עס איז דאך נישטא קיין גרעסערן געלעכטער פון דעם!

ווער נישט נאכגעשלעפט פונעם שטראם - אפילו פונעם חסיד'ישן שטראם
א בחור וועלכער וויל ארבעטן אויף דער מדה פון קנאה, מוז האלטן גוט קאפ און זיך נישט לאזן נאכשלעפן נאך דער שטראם - אפילו פון דער חסידי'שער וועלט! ווייל טאמער מען האלט נישט קיין קאפ, ווערט מען זייער שנעל צוגעוואוינט, אז קנאה איז נישט אויף דער ליסטע פון מדות רעות! ער וועט זען אזויפיל עובדי ה', וועלכע ארבעטן אויף זיך, זיי רייסן אויס די תאוה און די מדה, אבער 'קנאה' - דאס איז בכלל נישט קיין גרויסע עבודה ביי זיי! דערפאר דארף א בחור זיך גוט ארייננעמען אין קאפ אז קנאה איז זייער א שלעכטע מדה! און נישט קוקן אויף קיינעם, נאר זיך נעמען ארבעטן אויפדעם שטילערהייט בינו לבין קונו - מיט אן אמת'דיגקייט.

ער האט ליב יענעם צדיק - אבער ער היט זיך פון חלישות הדעת
צדיקים ווייסן אז די וועלט שטייט אויף די עבודה פון יהודים און דבקות, און חלישות הדעת אפילו פאר איין רגע - קען ברענגען דינים אויף דער גאנצער וועלט; ווי די גמרא (ב"מ נט): דערציילט, אז ווען רבי אליעזר האט געהאט חלישות הדעת, "נלקח שליש העולם" - א דריטל וועלט איז געווארן געשלאגן! און אזוי זעט מען פארשידענע מעשיות אין חז"ל, אז ווען אימער א צדיק האט געהאט חלישות הדעת, האט דאס באלד געשאדט. און אפגערעדט וויפיל דאס קען שאדטן פאר דעם פרטיות'דיגן מענטש וועלכער האט גורם געווען דעם חלישות הדעת - אפילו טאמער יענער איז אינגאנצן נישט שולדיג דערין. דעריבער האבן זיך צדיקים זייער שטארק געהיטן נישט ארויסצוקוקן פון זיך, און אסאך מאל האבן זיי אויסגעמיטן פון זיך טרעפן מיט יענעם צדיק - כאטש וואס צדיקי אמת האבן זיך זייער ליב איינער דעם אנדערן, און זיי גייען ממש אויס איינער פארן אנדערן - אבער זיי האבן דאך א זהירות נישט צו באקומען קיין חלישות הדעת פון יענעם'ס מדרגות.

זיי האבן ממתיק געווען די דינים דורכן רעדן אויף יענעם
טאמער האט זיך אמאל געמאכט, אז א צדיק האט געהאט א חלישות הדעת פון א צווייטן, האט ער געטון פארשידענע ענינים ממתיק צו זיין די דינים פון יענעם; ווי למשל, אפילו מאכן א שטיקל ווערטל אויף יענעם'ס חשבון. דאס איז אלץ געווען, ווייל די צדיקים האבן פשוט מורא געהאט אז זייער חלישות הדעת און קפיידא זאל נישט שאדטן פאר יענעם צדיק.

ג.

אל תביאנו לידי נסיון: עס איז נישט קיין מצוה צו שטיין אין א פלאץ פון קנאה

זעה אויסצומיידן פון זיך צו טרעפן פנים אל פנים מיט יענעם'ס הצלחה
אין אזעלכע פעלער דארף מען מקיים זיין דעם "בתחבולות תעשה מלחמה". מען מוז זיך נישט דוקא זוכן נסיונות און שוועריקייטן, נאר מען מעג זיך זוכן צו פארגרינגערן - אויך דורך פראקטישע וועגן. אזא סארט מענטש דארף זוכן א פשוט'ע עצה וויאזוי אויסצומיידן פון זיך טרעפן מיט יענעם'ס הצלחה פנים אל פנים יעדן טאג! ווי מען ווייסט פון געוויסע צדיקים, וועלכע האבן נישט געוואלט וואוינען אין איין שטאט מיט א צווייטן צדיק, כדי עס זאל נישט זיין קיין נסיונות פון קנאה און חלישות הדעת. יעדער מענטש דארף עס טון לפי ענינו. למשל, א בחור וואס איז קנא א צווייטן בחור, זאל ער זען זיך צו טוישן א פלאץ און נישט זיצן אזוי נאנט צו יענעם בחור, וכדומה.

יענער מגיד שיעור איז אסאך מער געלונגען אין השפעה
מען וועט געבן א דוגמא ביי מגידי שיעור: עס זענען פארהאן אמאל צוויי מגידי שיעור

קנאה צווישן צדיקים, אמאל קען עס אויך ווערן גערעכנט פאר א דקות'דיגער געם פארן צדיק; ווי מען זעט אין פסוק (בראשית לו, יא): "וַיִּקְנְאוּ בוֹ אֶחָיו", און די דאזיגע קנאה האט שפעטער געקאסט דעם טייערען פרייז פון 'עשרה הרוגי מלכות'. אבער אפילו דאס, איז אויך נישט קיין פשוט'ע קנאה, נאר עס איז א גאר איידעלע פלאץ אין נפש, וואס ער האט נישט ממש דעם ריכטיגן 'עין טובה' וואס מען פאדערט פונעם צדיק אין זיין מדרגה. אבער עס איז כרחוק מזרח ממערב פון דער פשוט'ער קנאה וואס א פשוט'ער מענטש כערנט איז מקנא יענעם'ס הצלחה.

די קנאה פון צדיקים איז א חלישות הדעת' אז זיי האבן נישט געטון גענוג
מען קען אביסל מקרב זיין אל השכל די קנאה פון צדיקים, אז דאס איז אן ענין פון 'חלישות הדעת'; ווי מען טרעפט ביי אהרן הכהן, אז עס איז געווען "חלשה דעתו", ביז ווען די אויבערשטער האט אים בארואיגט: "שלך גדולה משלהם". דער הסבר דערין איז, אז צדיקים זענען אלץ צובראכן ביי זיך, דעריבער באשולדיגן זיי זיך זעלבסט: "איך האב נישט זוכה געווען צו יענעם'ס מדרגות, ווייל איך האב נישט געטון גענוג אין עבודת ה'! איך האב נישט אריינגעלייגט אלע כוחות אין עבודת ה' - אזוי ווי יענער צדיק!". און 'חלישות הדעת' שטערט גאר שטארק אין עבודת ה'. ווייל וויפיל עס שטערט ביי סתם אן עובד ה', אז עס נעמט אים אוועק א האלבן מח און ער קען נישט טון אין עבודת ה' - שטערט עס אסאך מער ביי צדיקי אמת וועלכע לעבן אין 'יהודים' און 'השגות', און חלישות הדעת שאדט זייער שטארק פאר די סארט זאכן; ווי דער מהר"ל (נתיבות עולם נתיב ענוה פ"ג) רופט דאס אן 'הסתלקות אור הפנים' - ער פארלירט די ליכטיגקייט! אן 'איש נשמה' טאר נישט האבן קיין חלישות הדעת, פארקערט, ער מוז זיין אויפגעהויבן און פרייליך.

חלישות הדעת אין אונזער דרגא
פונקט ווי צדיקים האבן זיך געהיטן נישט אריינצוגיין אין א מצב וועלכער וועט זיי ברענגען חלישות הדעת לפי גודל מדרגתם - איז פארהאן אזא סארט לימוד אויך ביי א פשוט'ן מענטש לפי מדרגתו.

וואס טוט מען אז מען איז טאג און נאכט פארנומען בלויז מיט קנאה?
א מענטש דארף טאקע ארבעטן נישט צו מקנא זיין יענעם, נאר פארגינען יענעם מיטן גאנצן הארץ. אבער למעשה איז עס נישט קיין גרינגע מדה אויסצורייסן, און אסאך מאל איז א מענטש אין א מצב וואס ער באגעגנט זיך מיט דעם נסיון טאג און נאכט! ער פרובירט טאקע צו ארבעטן מיט אלע כוחות נישט צו האבן קיין קנאה און טון פארקערטע פעולות, אבער זיין הארץ איז פארט נישט אין זיינע הענט! וואס זאל ער טון? ער האט חלישות הדעת און ער קען זיך נישט העלפן! און דער חלישות הדעת לויפט אים נאך כסדר און שטערט אים זייער פון מצליח זיין, סיי אין גשמיות און סיי אין עבודת ה'.

- וואו דו קענסט גיין! אדער זוך אויף א צווייטע ישיבה - וואו דו קענסט ווערן א מגיד שיעור! אדער טויש פון 'שיעור עיון' אויף 'שיעור פשוט!'. וכדומה אזעלכע עצות, צו מאכן זיכער אז מען ליגט נישט אין א מצב וואו מען מוז ארבעטן אויף טובת עין כסדר אן אויפהער, און די נסיונות זענען זייער גרויס. און אויף דעם בעט מען דאך יעדן טאג: "ואל תביאנו לידי נסיון".

טאמער דו קענסט נישט - איז דיין עבודה חיים צו צוברעכן די קנאה!

נישט אייביג האט מען די ברירה אוועקצוגיין פונעם 'מקום הנסיון', ווייל אסאך מאל איז דער מענטש פארשפארט אין דעם מצב און ער קען זיך נישט ארויסדרייען. אין אזעלכע פעלער דארף מען קענען דעם פארקערטן בקיאות, מען דארף אים זאגן: "אויב איז דאס דיין טעגליכער נסיון, איז א סימן אז דאס איז דיין עבודה וואס מען פארלאנגט פון דיר מן השמים! דו האסט נישט קיין ברירה, דו מוזט ליידן און שווייגן, און זיך אויפפירן ווי א איד דארף זיך אויפפירן! דו זאלסט זיין א 'שמח בחלקו' - זיך פרייען מיט דיין חלק און מיט דייע זאכן! דו זאלסט כסדר חזרן, אז מיין אייגענע הצלחה - דאס איז די גרעסטע הצלחה וואס איך דארף האבן! דאס איז די הצלחה וואס דער רבוננו של עולם האט מיר געגעבן - פאר מיין תכלית הטוב! און דעמאלט וועסטו האבן די מדה פון 'טובת עין', צו קענען קוקן גוט אויף יענעם/ס חלק, און זיך פרייען מיט יענעם/ס חלק! און מן השמים וועט מען דיר געבן א באזונדערע סייעתא דשמיא אז דו זאלסט קענען עומד זיין אינעם נסיון! ווייל מען גיבט נישט קיין נסיון פאר א מענטש - נאר אויב מען גיבט אים אויך די כוחות זיך צו פארמעסטן דערמיט. און מיט דער צייט וועט דער רבוננו של עולם דיר זיכער געבן א גרויסע הצלחה אין אנדערע זאכן! דו וועסט זען געוואלדיגע הצלחות אין דיין אייגענע תורה און עבודה, וכדומה - וואס דאס וועט דיר נאכמער העלפן זיך צו בארואיגן און אפקילן דיין חלישות הדעת!".

דער מענטש וואס האט צובראכן א קנאה - האט מורא'דיגע כוחות צו וואונטשן

א מענטש וואס איז זוכה צו קונה זיין די געוואלדיגע מדה פון 'טובת עין' - נאכדערצו טאמער ער פרגעלט זיך אין שווערע נסיונות פון קנאה, און ער איז עומד בנסיון - עפנט ער דערמיט די 'שערי ברכה' פאר גאנץ כלל ישראל! און ער קען בענטשן און משפיע זיין ברכות פאר אידן! ווי עס שטייט אין פסוק (משלי כב ט): "טוב עין הוא יְבָרֵךְ, און דער 'כתיב' איז 'הוא יברך' - ער קען בענטשן אנדערע. און ביי אסאך פון די גוטע אידן וועלכע האבן א כח צו וואונטשן א ברכה און עס ווערט מקוים - קומט דאס טאקע ווייל זיי האבן א 'טובת עין'. און אינאמת'ן האט יעדער איד דעם כח - אפילו א פשוט'ער איד; ווי חז"ל זאגן (ברכות ז): "אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך". ווייל דער רבוננו של עולם האט געזאגט פאר אברהם אבינו (בראשית יב ב): "הֲיִהְיֶה בְרָכָה" - דו וועסט קענען געבן ברכות, און דאס איז אריבער בירושה צו יעדן איד וועלכער גייט אין זיינע וועגן און האט א 'טוב עין' - די מדה פון אברהם אבינו; ווי חז"ל (אבות ה, כג) רופן אים אן 'מתלמידיו של אברהם אבינו'. ווען אזא איד גיבט יענעם א ווארימע 'ברכת הדיוט' מיט א טובת עין, ער וואונטשט אים מיטן גאנצן הארץ און פארגינט אים אמת'דיג - קען דאס אויפטון מורא'דיגע זאכן, ממש פונקט ווי א ברכה פון א גוטער איד.

- הרה"ק הרבי ר' אליעזר'ל מדזיקוב ז"ע היה לו שיעור קבוע ללימוד משניות בכל יום לפנות בוקר, והיה מחשיב שיעור זה עד מאד. פעם אחת אמר הרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן ז"ע לחסידיו: 'ווען איך גייט ארויף אין הימל, זע איך אז אליעזר איז שוין דארט. וויל איך מקדים זיין, און איך הייב זיך אויף פריער, און איך גיי פריער ארויף אין הימל, און אליעזר איז ווייטער דארט' (תמיד כאשר אני עולה אל השמים, אני רואה כי אליעזר - הר"א מדזיקוב - כבר נמצא שם. רוצה אני להקדימו, ואני עולה לשמים יותר מוקדם, ואליעזר שוב כבר נמצא שם). וסיפרו זאת בפני הר"א, ענה הר"א ואמר: 'איך ווייס נישט וואס ער מיינט, איך בין אין הימל?! מ'זעהט דאך, איך בין א שוואכע מענטש, איך ליג דא אין בעט... נו, אפשר מיינט ער מיין משניות פארטאגס' (איני יודע מה כוונתו, וכי אני בשמים? והרי רואים, הנני איש חלש, אני שוכב כאן במיטה... נו, אולי כוונתו למשניות שלי לפנות בוקר).
- פעם אחת ביקר הרה"ק הרבי ר' אליעזר מדזיקוב אצל הרה"ק רבי מאיר'ל בעירו פרימישלאן, כאשר נפרדו לשלום אמר לו רבי מאיר'ל: 'וועסט אהיים גיין, וועסטו האבן א קינד, זאלסט אים א נאמען געבן מאיר, וועט ער זיין א מאיר לארץ ולדרים' (כשתחזור לביתך יולד לך בן, תקרא לו בשם 'מאיר', והוא יהיה מאיר לארץ ולדרים), ואכן כך הוה, ואז נולד בנו הרה"ק בעל 'אמרי נועם' מדזיקוב ז"ע.
- פעם אחת בחג הסוכות הלך הרה"ק הרבי ר' אליעזר יחד עם בנו הרה"ק האמרי נועם לבקר בסוכתו של אחד מן החסידים, אשר ערך שם 'קידוש' לכבוד שמחה במעונו. כאשר הגיע הר"א אל הסוכה, הבחין שיש איוו שאלה על כשרות הסוכה. פנה לבנו ואמר לו: 'מאיר, געב נאר א קוק, דאכט זיך מיר ס'איז דא א שאלה אויף די סוכה' (מאיר הבט נא! כמדומני שיש כאן איוו שאלה על הסוכה). הביט ה'אמרי נועם' לרגע, ואמר לו: 'ס'איז גוט!' (זה טוב!). נכנס הר"א אל הסוכה, ואכל בה. באותה שעה ישב רבי מאיר'ל מפרימישלאן בעירו, ופתאום ענה ואמר: 'אליעזר דזיקוב'ער עסט היינט אין א פסול'ע סוכה' (הר"א מדזיקוב אוכל היום בסוכה פסולה). אחר יו"ט הלכו וסיפרו זאת אל הר"א, מיד קרא לבנו ה'אמרי נועם' ואמר אליו: 'איך האב דיר דאך געהייסן מ'עיינן זיין, איך האב דיר דאך געזאגט! זעסטו, רבי מאיר פרימישלאנער זאגט אז ס'איז געווען א פסול'ע סוכה!' (הרי ציויתי לך לעיין, הרי אמרתי לך! הנה אתה רואה, רבי מאיר מפרימישלאן אומר שהסוכה היתה פסולה!). ענה לו ה'אמרי נועם': 'ס'איז טאקע געווען א שאלה אויף

- הרה"ק הרש"ב מליובאוויטש ז"ע שהה זמן מה בוויען כדי לעסוק ברפואות, ושם הסתיר עצמו ולא נהג באדמו"רות, כי היה נהנה מאד לשמוע את שיחות החסידים הפשוטים שהתגוררו שם, שדיברו שיחות חסידות באמונה פשוטה ובתמימות. וכך גם היה שולח את בנו הרה"ק הריי"ץ ז"ע להסתובב בין הפולישע חסידים [היינו מארצות פולין וגאליציע] שהיו שם, לשמוע את שיחותיהם בין מנחה ומעריב וכדומה. פעם אחת סיפר לו הריי"ץ שהחסידים מספרים על רבי מאיר'ל מפרימישלאן, שהיה איזה מקוה בעירו אשר היו צריכים לעלות אליו דרך הר גבוה, אבל בימות החורף לא היו יכולים ללכת דרך ההר לפי שהיתה הדרך מלאה בוץ ושלג, והיה סכנה גדולה להחליק שם. אכן רבי מאיר'ל הלך אל המקוה דרך ההר כרגיל, ולא נפל ולא הוזק כלל. ושאלו אותו איך הוא עושה פלא זה, ענה ואמר להם: 'מאיר איז צוגעבינדן אויבן, און אז מ'איז צוגעבינדן אויבן פאלט מען נישט אראפ' (מאיר קשור למעלה, ואם קשורים למעלה אין נופלים למטה) והוא לשון נופל על לשון, שהרי מי שקושר את עצמו בחבל למעלה בהר, יכול ללכת במקום סכנה כזה. והוא כיון לרמוז על כך שהוא קשור בדביקותו בעולמות העליונים, ולכן אין הוא נופל. והיה בשמוע הרה"ק הרש"ב את הדברים התרגש מאד, ושקע במחשבותיו הק' לזמן ארוך. אחר כך יצא לטייל עם בנו הריי"ץ והיה מהרהר הרבה, עד שאמר לבנו: 'אדער איז מען צוגעבינדן אויבן, אדער איז מען צוגעבינדן אונטן' (או קשורים למעלה או קשורים למטה), והיינו אשר אם אין קשורים למטה, אז אכן יכולים להיות קשורים למעלה.